

Lubomír HAMPL
Uniwersytet Śląski w Katowicach

DOI: 10.14746/bo.2020.4.11

Siedem dekad – życiowy jubileusz Profesor Jany Hoffmannovej

W 2020 roku prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. będzie obchodzić swój okrągły jubileusz – siedemdziesięciolecie urodzin. To życiowe wydarzenie będzie dokładnie świętowane w dniu 18 listopada. Pani Profesor zaliczana jest do grona wybitnych postaci w szeroko pojętej sferze lingwistyki. Jest nie tylko znaczącą przedstawicielką współczesnej bohemistyki, ale także cenioną reprezentantką nurtu językoznawstwa sławistycznego.

Przypominając osobowość Profesor Jany Hoffmannovej, wymienimy tylko najważniejsze epizody z Jej ścieżki naukowej. W latach 1968–1973 studiowała na Uniwersytecie Karola w Pradze, na Wydziale Filozoficznym język czeski i historię. W 1975 roku na tejże uczelni obroniła doktorat poświęcony problematyce *Metajęzyka i metamowy w publicystyce i korespondencji Karola Čapka*¹. W 1983 roku uzyskała tytuł naukowy kandydata nauk (CSc. – *candidatus scientiarum*) w Czechosłowackiej Akademii Nauk za rozprawę *Semantyczne i pragmatyczne aspekty koherencji tekstu*². W 2002 roku na Uniwersytecie Karola w Pradze uzyskała stopień naukowy (DrSc. – *doctor scientiarum*) za pracę pt. *Konwersacja i dialog instytucjonalny*. W 2005 roku ponownie na Uniwersytecie Karola w Pradze osiągnęła kolejny awans naukowy – zrobiła habilitację, uzyskując czeski stopień docenta za rozprawę naukową *Stylistyka*

¹ Najistotniejsze tezy zostały opublikowane w artykule naukowym, por.: J. Hoffmannová, *Metajazyk a metařeč a jejich charakter v díle Karla Čapka*, „Slovo a slovesnost” XL, 1979, č. 4, s. 295–302.

² J. Hoffmannová, *Sémantické a pragmatické aspekty koherence textu*. Vyd. Ústav pro jazyk český ČSAV, Praha 1983, 149 s.

*aktualnych sytuationí komunikacjnych*³. W 2010 roku zdobyła najwyższy stopień naukowy – tytuł profesora, który odebrała z rąk prezydenta Republiki Czeskiej.

Jej zainteresowania naukowe są wszystkim fachowym odbiorcom i szerokiej rzeszy czytelnikom bardzo dobrze znane. Nie byłobyśmy w stanie naturalnie wymienić ani przybliżyć wszystkich osiągnięć ze względu na imponujący dorobek naukowy. Nadmienimy tylko, że wiodące domeny badawcze w twórczości Pani Profesor Jany Hoffmannovej są przede wszystkim skoncentrowane wokół: stylistyki, teorii tekstu, teorii dialogu, lingwistyki pragmatycznej, socjolingwistyki, mówionego języka czeskiego, kultury języka, językowej analizy dialogów telewizyjnych i radiowych.

Prof. dr hab. Jana Hoffmannová jest autorką wielu monografii naukowych lub współautorką licznych książkowych prac zbiorowych (włącznie z redakcją). Z tej szerokiej palety publikacji wyszczególnimy tylko wybrane pozycje, przybliżając jednocześnie, z jakimi innymi czeskimi językoznawcami na przestrzeni lat współpracowała (pełny opis bibliograficzny wymienionych prac sporządzono w przypisie⁴): *Syntax mluvené češtiny* (2019), *Stylistika mluvené a psané češtiny* (2016), *Dialogické interpretace* (2015), *Styl mediálních dialogů* (2013), *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí* (2011), *Čeština v dialogu generací* (2007), *Písemnosti v našem životě* (2005), *Jazyk, média, politika* (2003), *Jak vedeme dialog z institucemi* (2000), *Konverzace v češtině při rodinných a přátelských návštěvách* (1999), *Dialog v češtině*

³ Por. J. Hoffmannová, *Stylistika aktuálních komunikačních situací: dialogická, kolokvialistická, pragmatická, intertextová*. [Habilitační disertace] Vyd. UK, Praha 2004, 270 s..

⁴ Hoffmannová J., Homoláč J., Mrázková K. (eds.), *Syntax mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2019, s. 396. ISBN 978-80-200-2961-4; Hoffmannová J., Homoláč J., Chvalovská E., Jílková L., Kaderka P., Mareš P., Mrázková K., *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 512. ISBN 978-80-200-2566-1; Hoffmann B., Hoffmannová J., *Dialogické interpretace*. Praha: Karolinum, 2015, s. 394. ISBN 978-80-246-2942-1; Čmejrková S., Havlík M., Hoffmannová J., Müllerová O., Zeman J., *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013, s. 316. ISBN 978-80-200-2267-7; Čmejrková S., Hoffmannová J. (eds.), *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia, 2011, s. 492. ISBN 978-80-200-1970-7; Hoffmannová J., Müllerová O. (eds.), *Čeština v dialogu generací*. Praha: Academia, 2007, s. 456. ISBN 978-80-200-1549-5; Kraus J., Hoffmannová J., *Písemnosti v našem životě. Kdy, proč, jak... píseme dopisy*. Praha: Fortuna, 2005, 2. upravené vydání, s. 160. ISBN 978-80-7168-920-1; Čmejrková S., Hoffmannová J. (eds.), *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003, s. 258. ISBN 80-200-1034-3; Hoffmannová J., Müllerová O., *Jak vedeme dialog z institucemi*. Praha: Academia, 2000, s. 188. ISBN 80-200-0446-7; Hoffmannová J., Müllerová O., Zeman J., *Konverzace v češtině při rodinných a přátelských návštěvách*. Praha: Trizonia, 1999, s. 256. ISBN 80-85573-71-7; Hoffmannová J., Müllerová O., *Dialog v češtině*. München: Verlag Otto Sagner, 1999, s. 259. ISBN 3-87690-703-9; Hoffmannová J.: *Stylistika a... Současná situace stylistiky*. Praha: Trizonia, 1997, s. 200. ISBN 80-85573-67-9; Müllerová O., Hoffmannová J., *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia, 1994, s. 94. ISBN 80-85804-29-8; Müllerová O., Hoffmannová J., Schneiderová E., *Mluvená čeština v autentických textech*. Jinočany: Nakl. H+H, 1992, s. 236. ISBN 80-85467-96-8.

(1999), *Stylistika a ...: současná situace stylistiky* (1997), *Kapitoly o dialogu* (1994), *Mluvená čeština v autentických textech* (1992) i in.

Jest również współautorką wielu skryptów akademickich dla studentów szkół wyższych⁵, ale także nie zapominała o szczeblach niższej edukacji, sporządzając różne opracowania podręczników, zeszytów ćwiczeń i tekstów praktycznych do nauki języka ojczystego, przeznaczonych dla uczniów szkół średnich⁶ i podstawowych⁷.

Od samego początku swojej ścieżki naukowo-badawczej pracuje w Akademii Nauk Republiki Czeskiej, w Instytucie Języka Czeskiego w dziale stylistyki i lingwistyki tekstu. Dodatkowo od wczesnych lat dziewięćdziesiątych wykładała na Uniwersytecie Karola w Pradze, a później związała się w ramach Szkoły Doktorskiej z Uniwersytetem Franciszka Palackiego w Olomuńcu. Należy do rad naukowych różnych punktowanych periodyków krajowych i zagranicznych: np. czeskich czasopism „Slovo a slovesnost”, „Jazykovědné aktuality”, „Bohemica Olomucensia”, polskich „Stylistyka”, „Slavica Wratislaviensia”, serbskich „Stil”, rosyjskich „Актуальные проблемы стилистики” i innych oraz jest członkiem wielu komitetów redakcyjnych, a także recenzentką prestiżowych czasopism (np. „Naše řeč”) i liczących się wydawnictw naukowych.

Zrealizowała wiele grantów naukowych i projektów badawczych, w których pełniła funkcję kierownika lub członka zespołu. Działa w naukowych organizacjach i stowarzyszeniach, np. jest członkiem Praskiego Koła Lingwistycznego, przedstawicielem Komisji Stylistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów oraz reprezentantem Głównego Komitetu Stowarzyszenia Językoznawców Republiki Czeskiej.

Profesor Hoffmannová aktywnie uczestniczy w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, znaczących sympozjach i zjazdach Sławistów. Osobiście sobie cenię, że mogłem być obecny na kilku międzynarodowych konferencjach nau-

⁵ Por. np. Kořenský J., Hoffmannová J., Müllerová O., Jaklová A., *Komplexní analýza komunikačního procesu a textu. Učební text pro výběrové semináře filologických oborů*. České Budějovice: Vyd. Jihočeská univerzita, 1999, s. 146. ISBN 80-7040-363-2 czy Houžvičková M., Hoffmannová J., *Čeština pro překladatele – základy teorie, interpretace textů, praktická cvičení*. Praha: Vyd. FF UK, 2012, s. 270. ISBN 978-80-7308-405-9.

⁶ Por. np. Hoffmannová J., Ježková J., Vaňková J., *Komunikace a sloh. Učebnice českého jazyka pro střední školy*. Plzeň: Nakl. Fraus, 2009, s. 152. ISBN 978-80-7238-780-9, oraz podręcznik dla maturzystów napisany razem z mężem, por. Hoffmann B., Hoffmannová J., *Český jazyk, česká a světová literatura (pro maturanty a zájemce o studium na vysokých školách)*. Nitra: Nakl. Enigma, 2008, s. 588. ISBN 978-80-89132-72-0, a także inny ciekawy podręcznik dla szkół średnich: Hlavsa Z., Čechová M., Daneš F., Hausenblas K., Hoffmannová J., Styblík V., Svoboda K., *Český jazyk pro střední školy I–IV ročník, mluvnická a stylistická část*. Praha: Vyd. SPN, 1998, wydání třetí, dotisk, s. 280. ISBN 80-85937-86-7.

⁷ Por. np. Hoffmann B., Hoffmannová J., Müllerová O., *Český jazyk – [soubor učebnic 8 knih] – Literatura a komunikace 6, 7, 8, 9. Procvičujeme, opakuje 6, 7, 8, 9*. Praha: Nakl. SPL Práce, 1998–2001.

kowych organizowanych w Polsce⁸ (Głubczyce 2015⁹, Racibórz 2013¹⁰, 2017¹¹, Cieszyń 2019¹²), gdzie Pani Profesor wygłaszała bardzo ciekawe referaty w sesjach plenarnych. Jednocześnie miło wspominam nasze niezwykle ciekawe i sympatyczne rozmowy w kuliach. Zawsze w nich podczas serdecznej atmosfery Pani Profesor dogłębnie tłumaczyła nurtującą problematykę, rzeczowo argumentując i uzasadniając, z wielką życzliwością przywoływała dodatkowe przykłady językowe, dzięki czemu kształtował się i utrzymywał jasny i czytelny całościowy obraz omawianej problematyki lingwistycznej¹³.

Z okazji znaczącego życiowego jubileuszu życzymy dostojnej Jubilatce, Pani Profesor Janie Hoffmannovej wspaniałej aktywności naukowej, zawsze lekkiego pióra, twórczej inwencji, dużo zdrowia potrzebnego do realizacji dalszych pragnień i marzeń, sporo sił, interesujących pomysłów i niezłomnej wytrwałości, a także wielu kolejnych niezliczonych sukcesów, zwłaszcza w obszarze nauk humanistycznych skoncentrowanych wokół dyscypliny naukowej, jaką jest językoznawstwo. Ad multos annos! Omnes optima! Plurimos annos!

⁸ Głównym pomysłodawcą i organizatorem tych cyklicznie odbywających się międzynarodowych konferencji naukowych jest prof. dr hab. Mieczysław Bałowski, reprezentujący Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu.

⁹ Tytuł referatu: *Výzkum syntaxe mluvené češtiny: hledání pravidelnosti a struktur ve (zdánlivém?) chaosu* (wygłoszony 3.09.2015 r.).

¹⁰ Tytuł referatu: *Implicitnost a stereotypizace v každodenní mluvené komunikaci* (wygłoszony 3.09.2013 r.).

¹¹ Tytuł referatu: *Konvergentní a divergentní reprodukce řeči své a cizí* (wygłoszony 6.09.2017 r.).

¹² Tytuł referatu: „*Hmm no jo, no to viš že jo*“ *Diskurzni markery na počátku replik, respektive ve funkci kontinuátorů – míra konvencionalizace a standardizace* (wygłoszony 3.09.2019 r.).

¹³ Dla przykładu przywołuję artykuły Pani Profesor wydane w publikacjach pokonferencyjnych: Hoffmannová J., *Implicitnost a (stereo)typizace v každodenní mluvené komunikaci*, [w:] *Doświadczenie codzienności w języku i w literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Bałowski, Bohemica Posnaniensia fasc. 12, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Słowiańskiej, 2015, s. 289–301. ISBN 978-83-63090-60-9; Hoffmannová J., *Výzkum syntaxe mluvené češtiny: hledání pravidelnosti a struktur ve (zdánlivém?) chaosu* [w:] *Chaos i ład w języku i w literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Bałowski, Bohemica Posnaniensia fasc. 14, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Słowiańskiej, 2016, s. 319–326. ISBN 978-83-63090-72-2; Hoffmannová J., Zaepernicková E., *Konvergentní reprodukce řeči své a cizí v mluvených projevech*, [w:] *Obecny czy inny w języku i w literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Bałowski, Bohemica Posnaniensia fasc. 22, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Słowiańskiej, 2018, s. 341–350. ISBN 978-83-63090-21-0; Hoffmannová J., „*Hmm no jo, no to viš že jo*“ *Diskurzni markery na počátku replik, respektive ve funkci kontinuátorů – míra konvencionalizace a standardizace*, [w:] *Konwencja i kreacja w języku i w literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Bałowski, Bohemica Posnaniensia fasc. 24, Poznań: UAM, IFS, 2020, s. –. ISBN 978-83-63090-33-3.